

اعلامیه جهانی حقوق بشر

مصوب ۱۰ دسمبر ۱۹۴۸ میلادی (مطابق
۱۳۲۷/۹/۱۹ شمسی)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مقدمه:

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان و انتقال ناپذیر آنان اساس آزادی، عدالت و صلح را در جهان تشکیل میدهد. از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر متهی به اعمال وحشیانه یی گردیده است که روح بشریت را به عصیان و داشته و ظهور دنیا و فقر، فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است. از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام برصد ظلم و فشار مجبور نگردد. از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین الملل را مورد تشویق قرار داد. از آنجا که مردم ملل متحد، باور خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی و تساوی حقوق زن و مرد مجدداً در منشور، اعلام کرده اند و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیط آزاد، وضع زنده گی بهتر بوجود آورند. از آنجا که دول عضو معهده شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادی های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تأمین کنند. از آنجا که حسن تفاهم مشترکی نسبت به این حقوق و آزادی ها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد. مجمع عمومی این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشرکی برای تمام مردم و

د بشر د حقوقو نپیواله اعلامیه

د ۱۹۴۸ د چسمبر ۱۰ ۱۳۲۷/۹/۱۹
لمریز کال)

د ملکرو ملتونو سازمان د عمومی غونلیپی مصوبه

سریزه:

خرنگه چې د بشری کورنی د ټولو غړو ذاتی کرامت او د دوی د برابر او نالیرد یو یا نه بیلیدونکو حقوقو پېژندل په نړی کې د سولې، آزادی او عدالت بنست جوړوی. خرنگه چې د بشری حقوقو خڅه بی خبری او سپکاوی د داسې وحشیانه کړو او عملونو لامل ګرځیدلی چې د بشریت ضمیر یې سخت زیانمن کړی او د هغې نړی زیږيدنه چې انسانان په کې د عقیدې او اندونو په بیانولو کې آزاد او له هر ډول ویرې او نیستی خڅه لیري او خوندي وي، د بشر د خورالوړو اړمانونو او غښتنو په خير اعلام شوي ده. خرنگه چې ډیره لازمي برینې د نپیوالو ټولنو ترمنځ دي د اړیکو پراختیا و هڅول شي. خرنگه چې د ملکرو ملتونو خلک د همدي سازمان په منشور کې د بشر په بنسټیزو حقوقو، د انسان کرامت او ارزښت او د بنځې او نارینه د انډولو حقوقو په باب خپله باورمندي او عقیده په تکراری ډول سره تائید او اعلام کړې ده او رغنده پریکړه یې کړې ده چې ټولنیز پرمختګ سره به مرسته کوي او په آزاد ماحول کې به غوره ژوندون منځ ته راډي. خرنگه چې د دې حقوقو او آزادیو په اړه د نظر او پوهې یو والې د دې ژمنې د بشپړی پلي کولو لپاره خورا ارزښت او اهمیت لري نو، د ملکرو ملتونو عمومي ټولنه د بشر د حقوقو دغه نپیواله اعلامیه د یوه ګډه آرمان په توګه ټولو خلکو او ملتونو ته اعلاموي. تر خو ټول خلک او د ټولنې هر غړې

کلیه ملل اعلام می‌کند. تا جمیع افراد و همه ارکان اجتماع این اعلامیه را دایماً مدنظر داشته باشند و مجاهدت کنند که به وسیله تعلیم و تربیت، احترام به این حقوق و آزادی‌ها توسعه یابد و با تدبیر تدریجی ملی و بین‌المللی شناسائی و اجرای واقعی و حیاتی آنها چه در میان خود ملل عضو و چه در بین مردم کشور‌های که در قلمرو آنها می‌باشند تأمین گردد.

ماده اول:

تمام افراد بشر آزاد به دنیا می‌آیند واز لحاظ حیثیت و حقوق باهم برابرند، همه دارای عقل و وجودان می‌باشند و باید نسبت به یکدیگر با روح برادری رفتار کنند.

ماده دوم:

هر کس میتواند بدون هیچ گونه تمایز، مخصوصاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده سیاسی یا هر عقیده دیگر و همچنین ملیت‌ها وضع اجتماعی، ثروت، ولادت یا هر موقعیت دیگر از تمام حقوق و کلیه آزادی‌های که در اعلامیه حاضر ذکر شده است بهره مند گردد. بر علاوه هیچ تعیضی به عمل نخواهد آمد که مبتنی بر وضع سیاسی، اداری، قضائی یا بین‌المللی کشور یا سرزمینی باشد که شخص به آن تعلق دارد، خواه این کشور مستقل، تحت قیومت یا غیر خود مختار بوده یا حاکمیت آن به شکلی محدود شده باشد.

ماده سوم:

هر کس حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد.

ماده چهارم:

احدى را نمی‌توان در برده گئی نگاه داشت و داد و ستد برده گان به هر شکلی که باشد

دغه اعلامیه په پام کې و نیسي او په پرله پسپه چول کوبنبن و کړي چې د بنوونې او روزنې له لارې دغه حقوقو او آزادیو ته درناوی پراختیا او وده ومومي او د ملي او نړیوالو ګام په ګام پريکړو سره د هغوي بشپړه پیژندنه او عملی کول د غړو هیوادونو او خه د هغه هیوادونو خلکو ترمنځ چې د دوى د واکمنی په حدودو کې دی ټینګښت ومومي.

لومړۍ ماده:

ټول انسانان آزاد نړی ته راخي او د حقوقو او حیثیت له پلوه سره برابر دي. ټول د عقل او وجودان درلودونکې دي او باید یو له بل سره د ورور ګلوي په روحيه چلنډ و کړي.

دوه یمه ماده:

هر خوک کولاي شي چې د هر چول توپیر پرته په څانګړي چول د توکم، رنگ، جنس، ژبي، مذهب، سیاسي عقیدي او هره بله عقیده، ملیت، ټولنیز موقف، شتمنی، زیریدنه یا د هر بل موقف د په نظر کې نیولو پرته د هغوي ټولو حقوقو او آزادیو خخه ګکه واخلي کوم چې په دی اعلامیه کې یادونه شوي ده. برسيره پردي له هیچا سره به د هغه د ملک یا سیمی د سیاسي، اداری، قضائي یا نړیواله موقف پر بنسټ تعیض ونشی، که خه هم هغه ملک یا سیمه چې شخص ورپوري تړلی وي خپلواک، ترلاس لاندې، غیر مختار او یا یې حاکمیت په یو چول محدود وي.

درپیمه ماده:

هر خوک د ژوند، آزادی او شخصی امنیت حق لري.

څلورمه ماده:

نه شو کولاي هیڅوک په مریي توب کې وساتو او په هره بنه د مریي توب په چول

پیرودل منع دی.

ممنوع است.

پنجم ماده:

احدی را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه و یا برخلاف انسانیت و شئون بشری یا موهن باشد.

ششم ماده:

هر کس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جا به عنوان یک انسان در مقابل قانون شناخته شود.

اوومه ماده:

همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعیض وبالسویه از حمایت قانون بر خوردار شوند در مقابل هر تبعیضی که ناقص اعلامیه حاضر باشد و بر علیه هر تحریری که برای چنین تبعیضی به عمل آید بطور تساوی از حسمایت قانون بهره مند شوند.

اتمه ماده:

د هفو عملنو په وراندي چې د يو وګړي په بنستيزو حقوقو تيري وکړي او هغه د اساسی قانون او یا کوم بل قانون له خوا هغه ته ورکړل شوي وي هر خوک حق لري چې صلاحیت لرونکو ملي محکموته مراجعيه وکړي.

نهمه ماده:

احدی نمیتواند خودسرانه توقيف، حبس یا تبعید شود.

لسنه ماده:

هر کس با مساوات کامل حق دارد که دعوايش به وسیله محکمه مستقل و بیطرفی، منصفانه و علناً رسیده گئی شود و چنین

محکمه در باره حقوق والزامات او یا هر اتهام جزائی که به او منسوب شده باشد اتخاذ تصمیم بنماید.

شان محکمه د ده په حقوقو او الزاما تو او یا هر جزائی تور چې په د لگول شوي دي، لازمه پريکره و کړي.

ماده یازدهم:

۱- هرکس که به جرمی متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوای عمومی که در آن کلیه تضمینهای لازم برای دفاع او تأمین شده تقصیر او قانوناً محرز گردد.

يوولسمه ماده:

۱- هر خوک چې په کوم جرم تورن شوي وي حق لري تر هغه بې گناه و ګنبل شي تر خو په جرم په داسې يوه بنکاره محکمه کې ثابت شوي نه وي، چې تورن پکې د خپل دفاع لپاره ټول ضروري او رسمي تضمینونه ولري.

۲- هیچ کس برای انجام يا عدم انجام عملی که در موقع ارتکاب آن عمل به موجب حقوق ملی یا بین المللی جرم شناخته نشود محکوم نخواهد شد به همین طريق هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه که در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق میگرفت درباره احدي اعمال نخواهد شد.

۲- هيڅوک د داسې اعمالو تر سره کولو یا نه کولو په وجه محکوم کېدای نه شي، چې د اجرأ په وخت کې د ملي یا نړیوال مل قانون په وړاندی جرم نه شمیړل کېده، دغه راز هيڅوک د یوه جرم د کولو په وجه، له هغه سخته سزانه ويني چې د جرم د اجرأ کېدو په مهال کې د هغه جرم لپاره تاکل شوي ووه.

مادهدوازدهم:

احدي در زنده گي خصوصي، امور خانواده گي، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گيرد، هرکس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات، مورد حمایت قانون قرار گيرد.

دولسمه ماده:

د هيچا په محرومیت، کورنی، د اوسيدو څای او ليکونو کې لاس وهنه نه کيږي او نه یې په نوم او حیثیت تيري کېدای شي، هر خوک د دې ډول یرغل یا لاس وهنې په وړاندی د قانونې ساتني حق لري.

ماده سیزدهم:

۱- هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند و محل اقامت خود را انتخاب نماید.

ديارلسمه ماده:

۱- هر خوک حق لري چې د هر هپواد په دنه کې په آزادانه توګه د تلو او استوګنې څای غوره کړي.

۲- هرکس حق دارد هر کشوری واژ جمله کشور خود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد.

۲- هر خوک آزادۍ او حق لري د خپلې استوګنې څای بدله کړي، او حق لري په هر هپواد کې چې وغواړي ژوند و کړي او یا هغه پرېردي.

خوارلسمه ماده:

۱- هر کس حق دارد در برابر تعقیب، شکنجه و آزار، پناهندگی جستجو کند و در کشورهای دیگر پناه اختیار نماید.

۲- در موردی که تعقیب واقعاً مبنی به جرم عمومی و غیره سیاسی یا رفتارهای مخالف با اصول مقاصد ملل متحد باشد، نمیتوان از این حق استفاده نمود.

ماده پانزدهم:

۱- هر کس حق دارد که دارای تابعیت باشد.
۲- احدي را نمیتوان خود سرانه از تابعیت خود یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد.

ماده شانزدهم:

۱- هر زن و مرد بالغی حق دارد بدون هیچ گونه محدودیت از نظر نژاد، ملیت، تابعیت، یا مذهب با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شوهر در کلیه امور مربوط به ازدواج، دارای حقوق مساوی میباشند.

۲- ازدواج باید با رضایت کامل و آزادانه زن و مرد واقع شود.

۳- خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره مند شود.

ماده هفدهم:

۱- هر شخص، منفرداً یا بطور جمعی حق مالکیت دارد.

۲- احدي را نمیتوان خود سرانه از حق مالکیت محروم نمود.

پنخلسمه ماده:

۱- هر خوک حق لری، چې له خورونی او

تعقیب خخه پرته په نورو ملکونو کې پناه وغواړي.

۲- که چېري تعقیب د غیر سیاسی جرم او یا داسې اعمالو د کولو په وجه وي، چې د ملکرو ملتونو له مقصدونو او اصولو سره توپیر ولري له دغه حق خخه ګټه نشي پورته کېدای.

شپارسمه ماده:

۱- هر بالغ نارینه او بنخینه بې له هیڅ دول محدودیته لکه توکم، ملیت یا دین له اړخه حق لری چې واده وکړۍ او کورنی جوړه کړي دوي د واده کولو، د واده په وخت او د هغه په فسخ کولو کې مساوی او برابر حق لري.

۲- واده باید د دواړو لورو (بنخی او نارینه) په بشپړ رضایت او خوبنی سره وشي.

۳- کورنی د ټولنی بنسټیز او طبیعی غږی دی او حق لری چې د ټولنی او دولت له خواړی ملاتړ وشي.

اوه لسمه ماده:

۱- هر وکړۍ د خانګړی او یا ګډه ملکیت درلودلو حق لري.

۲- هیڅوک د ملکیت درلودلو حق خخه محروم کولی نه شو.

اتلسمه ماده:**ماده هجده هم:**

هر کس حق دارد که از آزادی فکر، وجدان و مذهب بهره مند شود. این حق متضمن تغییر مذهب یا عقیده و همچنین متضمن آزادی اظهار عقیده و ایمان میباشد و نیز شامل تعليمات مذهبی و اجرای مراسم دینی است. هر کس میتواند از این حقوق منفرداً یا جمعاً به طور خصوصی یا به طور عمومی برخوردار باشد.

هر خوک حق لري چې د فکر، وجدان او مذهب د آزادی خخه برخمن شي، دا حق د مذهب او عقیدي د بدلولو متضمن دي او همدارنگه دا حق يوازي يا له نورو سره په ګلپه، په بشکاره يا په خصوصي توګه د خپلې عقیدي يا دين په تدریس، عمل، عبادت کولو او ديني مراسمو د اجرأ کولو، آزادی متضمن وي.

نولسمه ماده:

هر کس حق آزادی عقیده و بیان دارد و حق مزبور شامل آن است که از داشتن عقاید خود بیم و اضطرابی نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن با تمام وسائل ممکن و بدون ملاحظات مرزی، آزاد باشد.

هر خوک د بیان او د عقیدي آزادی حق لري پدي حق کې هجه آزادی شامله ده چې پې خوک له خپلې عقیدي او نظر درلودلو خخه ويره او اندیښنه ونلري او د عقاید او معلوماتو په پلتنه او لاس ته راوړنه کې د کوم برید او سرحد پرتنه آزاد وي.

شلمه ماده:

۱- هر کس حق دارد آزادانه مجتمع و جمعیتهای مسالمت آمیز تشکیل دهد.

۱- هر خوک حق لري چې په آزاد ډول سوله يیزی اتحادې او ډلې جوړې کړي.

۲- هر کس را نمیتوان مجبور به شرکت در اجتماعی کرد.

۲- هیڅوک په یوې ټولني کې د ګډون په خاطر نه شو مجبور کولي.

يو ويشنمه ماده:

۱- هر کس حق دارد که در اداره امور عمومی کشور خود، خواه مستقیماً و خواه با وساطت نمایندگانی که آزادانه انتخاب شده باشند، شرکت جوید.

۱- هر خوک حق لري چې خه په مستقیمه توګه او یا د خپلو استازو له لیاري یا په آزاد ډول انتخاب شوي دي د خپل هپواد په عمومي ادارې چاروکې ګډون و کړي.

۲- هر کس حق دارد که با تساوی شرایط، با مشاغل عمومی کشور خود نایل آيد.

۲- هر خوک حق لري، چې په برابره توګه په خپل ملک کې له عامه خدمتونو خخه ګټه واخلي.

۳- اساس و منشاء قدرت حکومت اراده مردم است این اراده باید به وسیله انتخاباتی بر گزار گردد که از روی صداقت و به طور ادواری

۳- د خلکو اراده د حکومت واک او بنسته دي، دغه اراده باید په نوبتي ډول درېښتو انتخاباتو د لاري خرګنده شي چې دغه انتخابات باید په

صورت پذیرد، انتخابات باید عمومی و با رعایت مساوات باشد و با رأی مخفی یا طریقه نظری آن انجام گیرد که آزادی رأی را تأمین نماید.

ماده بیست و دوم:

هر کس به عنوان عضو اجتماع حق امنیت اجتماعی دارد و مجاز است و به وسیله مسامعی ملی و همکاری بین المللی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را که لازمه مقام و رشد آزادانه شخصیت اوست با رعایت تشکیلات و منابع هر کشور به دست آورد.

ماده بیست و سوم:

۱- هر کس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خواستار باشد و در مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.

۲- همه حق دارند که بدون هیچ تبعیضی در مقابل کار مساوی، اجرت مساوی دریافت دارند.

۳- هر کس که کار میکند مستحق مزد منصفانه و رضایت بخشی است که زنده گی او و خانواده اش را موافق شون انسانی تأمین کند و آنرا در صورت لزوم با هر نوع وسایل دیگر حمایت اجتماعی، تکمیل نماید.

۴- هر کس حق دارد که برای دفاع از منابع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و در اتحادیه ها نیز شرکت نماید.

ماده بیست و چهارم:

هر کس حق استراحت و فراغت و تفریح دارد و مستحق محدودیت معقول ساعات کار و مرخصیهای ادواری، با اخذ حقوق مبایشد.

عمومی او د برابری په پام کې نیولو سره د پتی رأی او یا نورو انتخاباتی بیلگو په ډول داسې سرته ورسیبری چې د رأیو آزادی تأمین کړي.

دوه ويشهمه ماده:

هر خوک د ټولني د یوه غږي په توګه د ټولنيز مصؤنيت حق لري او بنایي چې د ملي هڅو او نړیوالو مرستو له لیاري د هر دولت د سازمان او منابعو سره سم هغه اقتصادي، ټولنيز او کلتوري حقوق تر لاسه کړي، چې د ده د حیثیت او د شخصیت د آزادی ودې لپاره اړین وي.

در ويشهمه ماده:

۱- هر خوک حق لري چې کار و کړي، په آزاد ډول څانته کار غوره کړي د کار عادلانه او منصفانه شرایط ولري او د بې کاري په وړاندې یې حمایت او ملاتېر وشي.

۲- ټول حق لري چې د کار په وړاندې د هر ډول تبعیض پرته برابره اجوره تر لاسه کړي.

۳- هر خوک چې کار کوي د مناسب معاش حق لري، چې د ده او ده د کورنۍ لپاره د بشري کرامت وړ ژوند تضمین کړي او که ضروري وي حق لري، چې د نورو ټولنيزو محافظتي وسایلو په ذریعه تقویه شي.

۴- هر خوک حق لري د څلوا ګټه د دفاع لپاره د نورو سره اتحادیي جوړي کړي او په دا راز اتحادیو کې ګډون و کړي.

څلیر ويشهمه ماده:

هر خوک د تفریح او استراحت حق لري، د کار د ساعتونو د مناسب محدودیت او نوبتی رخصتیو چې معاش ورته ورکول کېږي حق لري.

پنځه ويشهمه ماده:

ماده بیست و پنجم:

۱- هر کس حق دارد که سطح زنده گی سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک و مسکن و مراقبتهای طبی و خدمات لازم اجتماعی تأمین کند و همچنین حق دارد که در موقع بیکاری، بیماری، نقض اعضاء، بیوه گی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده انسان، وسائل امرار معاش از بین رفته باشد. از شرایط آبرومندانه زنده گی برخوردار شود.

۲- مادران و کودکان حق دارند که از کمک و مراقبت مخصوصی بهره مند شوند. کودکان چه بر اثر ازدواج و چه بدون ازدواج بدنیا آمده باشند حق دارند که همه از یک نوع حمایت اجتماعی برخوردار شود.

ماده بیست و ششم:

۱- هر کس حق دارد که از آموزش و پرورش بهره مند شود. آموزش و پرورش لا اقل تا حدودی که مربوط به تعلیمات ابتدایی و اساسی است باید مجانی باشد. آموزش ابتدایی اجباری است. آموزش حرفه یې باید عمومیت پیدا کند و آموزش عالی باید با شرایط تساوی کامل، به روی همه باز باشد، همه بنأ به استعداد خود بتوانند از آن بهره مند گرددند.

۲- آموزش و پرورش باید طوری هدایت شود که شخصیت انسانی هر کس را به حد کامل رشد آن برساند و احترام به حقوق و آزادیهای بشر را تقویت کند. آموزش و پرورش باید با حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مختلف و دوستی بین تمام ملل، جمعیتهای نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه فعالیتهای ملل متعدد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید.

۳- پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و

۱- هر خوک حق لري چې د خپل او خپلې کورني، ژوندون کچه، روغتیا او هوسانی (خوراک، استوګنی تولنیز او روغتیایی خدمتونو له پلوه تأمین کړل شي او همدا راز حق لري چې د بیکاری، ناروغی، معیوبتیا او ناتوانی، کونډ توب، زوړوالی او په داسې شرایطو کې چې د معیشت وسائل یې له لاسه تللي وي، د عزتمن او آبرومندانه ژوندانه نه برخمن شي.

۲- میندي او ماشومان حق لري چې د خانګړي پاملرنې خخه برخمن شي ټول ماشومان که د نکاح په واسطه او یا بې نکاح پیدا شوي وي د مساوی تولنیز ملاتېر خخه باید برخمن شي.

شپږ ويشهمه ماده:

۱- هر خوک حق لري چې د بنوونی او روزنی خخه برخمن شي، بنوونه او روزنه بر سره په لوړنیو او اساسی پړاوونو کې وړیاوی لوړنی تعلیمات باید اجباری وي، حرفوی او تخنیکې زده کړي، عمومیت و مومی لوړی زده کړي باید د برابرو شرایطو سره د ټولو پر منځ خلاصی وي او ټول د استعداد او وړتیا په بنستې له هغه خخه ګټه پورته کړي.

۲- بنوونه او رزونه باید د انسانی شخصیت د بشپړ والې او بشري حقوق او بنستیزو آزادیسو ته د درناوی د زیاتوالی په لوري و هڅول شي، بنوونه، روزنه باید ټولو مليتونو، توکمونو او دینې ډلو ترمنځ تفاهم، زغم او دوستی پیاوړی کړي او د ملګرو ملتونو هڅي د سولې د پیاوړتیا لپاره پرمځ بوزي.

۳- میندي او پلرونه د خپلو ماشومانو د

پرورش فرزندان خود نسبت به دیگران اولویت دارند.

نسوونی، روزنی د چول په غوره کولو کې د لومړیتوب حق لري.

ماده بیست و هفتم:

۱- هر کس حق دارد آزادانه در زنده گی فرهنگی- اجتماعی شرکت کند، از فنون و هنر ها متع گردد و در پیشترفت عملی و فواید آن سهیم باشد.

۲- هر کس حق دارد از حمایت منافع معنوی و مادی آثار علمی، فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود.

ماده بیست و هشتم:

هر کس حق دارد برقراری نظمی را بخواهد که از لحاظ اجتماعی و بین المللی، حقوق و آزادیهای را که در این اعلامیه ذکر گردیده است تأمین کند و آنها را به مورد عمل بگذارد.

ماده بیست و نهم:

۱- هر کس در مقابل آن جامعه یی وظیفه دارد که رشد آزاد و کامل شخصیت او را میسر سازد.

۲- هر کس در اجرای حقوق و استفاده از آزادیهای خود، فقط تابع محدودیتهای است که به وسیله قانون، منحصراً به منظور تأمین شناسایی و مراعات حقوق و آزادیهای دیگران و برای مقتضیات صحیح اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همه گانی، در شرایط یک جامعه دموکراتیک وضع گردیده است.

۳- این حقوق و آزادیها، در هیچ موردی نمیتواند برخلاف مقاصد و اصول ملل متحد اجرا گردد.

اوه ویشتمه ماده:

۱- هر خوک حق لري د خپلی ټولني په فرهنگي او ټولنیزو فعالیتونو کې په آزاده چول ونډه واخلي، له هنرونو څخه ګټه تر لاسه کړي او په عملی پرمختګ کې شریک او له ګټو څخه یې برخمن شي.

۲- هر خوک د خپلو علمي، فرهنگي او هنري اثارو د مادي او معنوی ګټو د ساتني او ملاتېر حق لري.

اته ویشتمه ماده:

هر خوک حق لري چې په ټولنه کې د داسې نظم غوښتنکې شي چې په دي اعلامیه کې بیان شوي حقوق او آزادی تأمین کړي.

نهه ویشتمه ماده:

۱- هر خوک هې ټولني کې دندې او مکلفیتونه لري چې یوازی هلته د د شخصیت آزاده او بشپړه وده ممکنه وي.

۲- هر خوک باید د خپلو حقوقو او آزاديو په عملی کولو کې یوازی د هغو محدودیتونه تابع وي چې د قانون په ذریعه یوازی د دی لپاره ټاکل شوي وي چې د نورو آزاديو او حقوقو په مناسب ډول احترام وشي او ویژنل دل شي او په یوه آزاده ټولنه کې د اخلاقی موازینو، غوښتنو، عمومي نظم او هوسابیني مراعات وشي.

۳- په هیڅ راز دغه حقوقه او آزادی د ملګرو ملنونو د اصولو او موخو په خلاف نشي عملی کېدای.

دېرشمە ماده:

هېچ يك از مقررات اعلامیه حاضر نباید طورى تفسیر شود كە متضمن حقى برای دولتى يا جمعىتى يا فردى باشد كە به موجب آن بتواند هر يك از حقوق و آزاديهاي مندرج در اين اعلامیه را از بین ببرد ويا در آن راه فعالىتى بنماید.

پدى اعلامیه کې هىچ يوه فقره يا ماده باید داسې تعىير نه شي چې كوم دولت، ډلي يا شخص ته د دي حق ورکړي په داسې فعالیت لاس پوري کړي يا داسې کار اجرأ کې، چې هدف يې په دي اعلامیه کې د ذکر شويو حقوقو او آزاديو لغوه کول وي.